

WIADOMOŚCI BANKU POLSKIEGO

(Drukowane jako rękopis).

Rok II.

WARSZAWA, DNIA 15 STYCZNIA 1925 R.

Nr. 1.

T R E Ś Ć :

Odznaczenia	Str. 1	Częściowe wypłaty bilonem	Str. 5
Podziękowanie	" 1	Przechowywanie weksli podanych do dyskonta w skarbcu, a materiału informacyjnego pod zamknięciem Dyrektora Oddziału	" 5
Ruch służbowy	" 1	Uzupełnienie „Spisu formularzy“	" 6
Uznanie za gorliwe spełnianie obowiązków służbowych	" 2	Komisyjne liczenie biletów bankowych, zdawkowych, srebra i bilonu	" 7
Ustawowe dni świąteczne	" 2	Deklaracja podawców, składających dodatkowe zabezpieczenie udzielonego kredytu	" 7
Zatwierdzenie przez władze ustawodawcze zmiany artykułów 18 i 19 Statutu Banku Polskiego	" 2	Obieg pieniężny, kredyt dyskontowy i pokrycie kruszcowe biletów Banku Polskiego od otwarcia Banku do 31 grudnia 1924 r.	" 7
Księgowanie na rachunkach: „Fundusz Emerytalny“ i „Lokata Funduszu Emerytalnego“	" 2	Obieg znaków pieniężnych dnia 31 grudnia 1924 r.	" 8
Zestawienie weksli miejscowych i zamiejscowych, podanych do dyskonta, zdyskontowanych i odrzuconych od dnia 28 kwietnia do dnia 31 grudnia 1924 r.	" 3	Obrót pieniężny w bankach	" 8
Wskazówki postępowania w razie zaginięcia wysłanych weksli i dowodów inkasowych	" 4	Urodzaj w Polsce w latach 1922/3 i 1923/4.	" 9
Zawiadamianie Wydziału Personalnego o wszelkich zmianach personalnych na formularzu Nr. 248 C.	" 5	Reforma monetarna w Austrii	" 9

Odznaczenia.

Pan Prezydent Rzeczypospolitej nadał

p. Stanisławowi Karpińskiemu

Prezesowi Banku Polskiego w uznaniu zasług położonych dla Rzeczypospolitej Polskiej na polu organizacji Banku Polskiego odznaki „Krzyża Komandorskiego z gwiazdą“ orderu „Odrodzenia Polski“, oraz

p. Dr. Feliksowi Młynarskiemu

Wiceprezesowi Banku Polskiego w uznaniu zasług, położonych na polu reformy walutowej Rzeczypospolitej Polskiej odznaki Kawalera „Krzyża Komandorskiego“ orderu „Odrodzenia Polski“ (Monitor Polski Nr. 299 z dnia 31 grudnia 1924 r.).

Podziękowanie.

Pan Prezes, Wiceprezes i Dyrekcja Banku Polskiego składają niniejszym podziękowanie wszystkim Oddziałom i poszczególnym pracownikom za życzenia, nadesłane z okazji Nowego Roku.

Ruch służbowy.**Zwolnienie ze służby.**

Jan Budaszewski z Wydziału Administracyjnego Dyrekcji w Warszawie.

Nominacje.

Stanisław Szudek mianowany Zastępcą Naczelnika Wydziału Walutowego Dyrekcji w Warszawie, Robert Pawłowski, urzędnik Oddziału w Tarnowie, mianowany Zastępcą Dyrektora Oddziału w Rzeszowie.

1984 K 1814/43-C

Uznanie za gorliwe spełnianie obowiązków służbowych.

W Oddziale Banku Polskiego w Katowicach udaremniona została wypłata sfałszowanego białego czeku żyrowego miejscowej Dyrekcji Kolei Państwowych na 200.000 złotych dzięki przezorności i sumienności urzędnika wymienionego Oddziału p. Franciszka Śmigli, za co Dyrekcja Banku wyraziła mu uznanie i przyznała gratyfikację w kwocie 400 złotych z jednoczesną odpowiednią adnotacją w aktach personalnych.

Niniejsze podaje się do wiadomości w tym celu, ażeby pracownicy, prowadzący rachunki żyrowe, badali zawsze skrupulatnie чеки, ponieważ w przytoczonym wyżej wypadku czek i pieczęć urzędowa były oryginalne, podpisy natomiast udatnie podrobione.

Ustawowe dni świąteczne.

(Dział I Spisu Okólników).

Na mocy rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 15 listopada 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 101 z dnia 25 listopada 1924 r., poz. 928) ograniczoną została ilość dni wolnych od pracy do niedziel i następujących dni świątecznych: Nowy Rok (1 stycznia), Trzech Króli (6 stycznia), Trzeciego Maja, Wniebowstąpienie Pańskie, Boże Ciało, Świętych Apostołów Piotra i Pawła (29 czerwca), Wniebowzięcie Najświętszej Marii Panny (15 sierpnia), Wszystkich Świętych (1 listopada), Niepokalane Poczęcie Najświętszej Marii Panny (8 grudnia), Boże Narodzenie (25 grudnia).

Zgodnie z powyższem mają Oddziały zarządzić normalną pracę w tych dniach, które były dotąd uważane a nie zostały rzeczonym rozporządzeniem uznane za powszechne dni świąteczne.

Zatwierdzenie przez władze ustawodawcze zmiany artykułów 18 i 19 Statutu Banku Polskiego.

Podaje się niniejszym do wiadomości, że ustawą z dnia 19 grudnia 1924 r., ogłoszoną w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej Nr. 2 z dnia 14 stycznia 1925 r., poz. 15, zatwierdzona została zmiana artykułów 18 i 19 Statutu Banku Polskiego w brzmieniu uchwalonem przez Nadzwyczajne Walne Zebranie akcjonariuszów dnia 17 czerwca 1924 r.

W wyniku powyższego należy w podręczniku „Bank Polski“ na stronie 9 skreślić wymienione artykuły w brzmieniu pierwotnem, natomiast przy tych samych artykułach wydrukowanych u dołu drobnemi czcionkami odnotować numer i datę powołanego Dziennika Ustaw.

Księgowanie na rachunkach: „Fundusz Emerytalny“ i „Lokata Funduszu Emerytalnego“.

(Dział XIV Spisu Okólników).

Przeznaczenie rachunków bilansowych zamieszczonych w dzienniku i raporcie kasowym „Fundusz Emerytalny“ i „Lokata Funduszu Emerytalnego“ nie jest rozumiane w sposób należyty przez Oddziały, skutkiem czego popełniane są ustawiczne błędy, które Centralna Księgowość zmuszona jest reklamować i prostować.

Już same nazwy rachunków powyższych wskazują, jakie pozycje winny być na nich księgowane. Ażeby jednak uchylić dalsze powtarzanie się błędów, wyjaśnia się, że na rachunku „Fundusz Emerytalny“ w przychodzie księguje się wpłaty pracowników, potrącane w wysokości 3% miesięcznej płacy, tudzież wkładki Banku w wysokości 9% tej samej płacy, w rozchodzie zaś wypłatę emerytur.

Natomiast na rachunku „Lokata Funduszu Emerytalnego“ w rozchodzie mają być księgowane sumy wypłacone za skupowane z polecenia Dyrekcji Banku papiery wartościowe, w przychodzie zaś sumy uzyskane z realizacji kuponów od papierów, stanowiących własność Funduszu.

Zestawienie weksli miejscowych i zamiejscowych, podanych do dyskonta, zdyskontowanych i odrzuconych od dnia 28 kwietnia do dnia 31 grudnia 1924 r.

ODDZIAŁY	Podano do dyskonta			Zdyskontowano			Procentowy stosunek sumy weksli zdyskontowanych do sumy weksli podanych do dyskonta	Odrzucono			Procentowy stosunek sumy weksli odrzuconych do sumy weksli podanych do dyskonta
	sztuk	na sumę zł		sztuk	na sumę zł			sztuk	na sumę zł		
Warszawa	421.241	464,213.447	74	362.018	286,751.298	92	61'77	59.223	177,462.148	82	38'23
Białystok	14.948	6,823.861	93	11.371	5,318.713	23	77'94	3.577	1,505.148	70	22'06
Bielsko	87.550	36,544.643	20	78.643	32,496.697	29	88'92	8.907	4,047.945	91	11'08
Brześć n/Bugiem	4.739	1,392.836	46	3.875	1,132.919	37	81'34	864	259.917	89	18'66
Bydgoszcz	19.346	15,787.851	86	16.736	13,482.563	04	85'40	2.610	2,305.288	82	14'60
Częstochowa	59.829	31,135.722	13	51.955	28,302.818	64	90'90	7.874	2,832.903	49	9'10
Drohobycz	10.887	5,034.956	69	9.933	4,551.662	93	90'40	954	483.293	76	9'60
Gniezno	3.408	2,132.586	84	3.152	1,960.057	47	91'91	256	172.529	37	8'09
Grodno	4.460	1,502.355	69	4.072	1,405.044	69	93'52	388	97.311	—	6'48
Grudziądz	11.142	7,332.248	58	10.394	6,909.930	27	94'24	748	422.318	31	5'76
Inowrocław	1.967	1,940.700	—	1.810	1,487.127	76	76'63	157	453.572	24	23'37
Jarosław	559	220.271	99	552	218.356	94	99'13	7	1.915	05	0'87
Jasło	3.598	2,058.416	23	3.457	1,978.476	43	96'12	141	79.939	80	3'88
Kalisz	11.232	4,074.225	45	8.376	3,257.273	16	79'95	2.856	816.952	29	20'05
Katowice	56.427	89,686.384	98	46.753	77,062.384	98	85'92	9.674	12,624.000	—	14'08
Kielce	16.556	9,527.591	64	15.395	8,989.488	71	94'35	1.161	538.102	93	5'65
Kołomyja	3.922	1,791.206	90	3.702	1,679.345	07	93'75	220	111.861	83	6'25
Kraków	82.955	48,295.498	24	71.257	41,754.182	42	86'46	11.698	6,541.315	82	13'54
Królewska Huta	22.766	28,968.623	29	20.563	26,745.857	06	92'33	2.203	2,222.766	23	7'67
Leszno	1.202	957.115	07	1.094	866.651	90	90'55	108	90.463	17	9'45
Lublin	16.510	11,835.902	13	13.876	10,121.014	69	85'51	2.634	1,714.887	44	14'49
Lwów	83.900	63,363.692	40	75.949	56,042.279	56	88'45	7.951	7,321.412	84	11'55
Łomża	913	559.285	94	828	509.987	94	91'13	85	49.598	—	8'87
Łódź	371.340	199,892.320	40	225.578	134,933.758	18	67'50	145.762	64,958.562	22	32'50
Nowy Sącz	387	444.280	84	335	404.431	59	91'03	52	39.849	25	8'97
Ostrów	3.331	2,262.583	19	2.895	1,923.402	42	85'01	436	339.180	77	14'99
Piotrków	19.676	9,067.347	19	18.234	8,453.128	66	93'23	1.442	614.218	53	6'77
Płock	1.623	1,437.129	31	1.290	1,143.809	81	79'59	333	293.319	50	20'41
Poznań	100.649	134,388.933	54	82.687	110,777.468	49	82'43	17.962	23,611.465	05	17'57
Przemyśl	3.015	1,310.430	18	2.864	1,254.296	80	95'72	151	56.133	38	4'28
Radom	43.025	14,948.368	32	36.141	12,820.406	74	85'76	6.884	2,127.961	58	14'24
Równe	4.893	2,755.646	98	4.206	2,425.403	98	88'02	687	330.243	—	11'98
Rybnik	4.837	2,534.346	99	4.175	2,102.666	35	82'97	662	431.680	64	17'03
Rzeszów	2.452	2,107.407	96	2.293	1,985.847	28	94'23	159	121.560	68	5'77
Siedlce	1.247	880.675	48	1.059	757.498	01	86'01	188	123.177	47	13'99
Sosnowiec	41.490	26,557.805	32	34.703	22,825.460	65	85'95	6.787	3,732.344	67	14'05
Stanisławów	3.931	1,817.353	06	3.406	1,582.328	81	87'07	525	235.024	25	12'93
Starogard	1.685	1,620.935	30	1.602	1,526.025	86	94'14	83	94.909	44	5'86
Suwałki	3.084	741.326	90	2.721	643.956	87	86'87	363	97.370	03	13'13
Tarnopol	708	308.301	—	609	271.834	11	88'17	99	36.466	89	11'83
Tarnów	3.508	1,377.282	48	3.210	1,226.585	51	89'06	298	150.696	97	10'94
Tczew	1.749	1,284.994	10	1.695	1,255.376	65	97'70	54	29.617	45	2'30
Tomaszów Maz.	1.896	780.310	22	1.462	674.159	46	86'40	434	106.150	76	13'60
Toruń	7.808	5,941.723	82	6.798	5,225.118	91	87'94	1.010	716.604	91	12'06
Wejherowo	1.042	561.431	55	933	505.122	36	89'97	109	56.309	19	10'03
Wilno	38.896	15,069.101	82	34.589	13,444.122	45	89'22	4.307	1,624.979	37	10'78
Włocławek	8.779	3,781.049	65	8.255	3,592.427	39	95'01	524	188.622	26	4'99
	1,611.108	1,267,050.510	98	1,297.501	944,778.469	81	74'56	313.607	322,272.041	17	25'44
Weksle w obcej walucie	135	1,502.798	49	135	1,502.798	49	100'00	—	—	—	—
	1,611.243	1,268,553.309	47	1,297.636	946,281.268	30	74'60	313.607	322,272.041	17	25'40
Weksle przejęte od P. K. K. P.	—	—	—	175.140	110,747.176	37	—	—	—	—	—
Razem	1,611.243	1,268,553.309	47	1,472.776	1,057,028.444	67	—	313.607	322,272.041	17	—

Wskazówki postępowania w razie zaginięcia wysłanych weksli i dowodów inkasowych.

(Dział IV Spisu Okólników).

W myśl instrukcji dyskontowej, dołączonej do Okólnika Nr. 316 z dnia 16 września 1920 r. Oddziały wysyłające weksle i dowody inkasowe mają obowiązek ściśle przestrzegać, ażeby odbiór każdej przesyłki był natychmiast potwierdzany przez Oddział otrzymujący. Oddziałowi wysyłającemu wiadomo jest dokładnie, jakiego czasu potrzeba na otrzymanie odpowiedzi z potwierdzeniem odbioru przesyłki. Jeśli po upływie normalnego czasokresu potwierdzenie nie zostanie nadesłane, należy niezwłocznie brak jego reklamować listownie, względnie telegraficznie lub telefonicznie.

Niezależnie od poczynienia kroków w miejscowym urzędzie pocztowym nadawczym winien Oddział wysyłający (dyskontujący) przesłać do Oddziału, dla którego były przeznaczone zaginione weksle odpis odnośnego „Wykazu weksli zamiejscowych“, poczem przystąpić natychmiast do przygotowania odpisów weksli, jakie znajdowały się w zaginionej przesyłce. W tym celu ma sporządzić zestawienie zaginionych weksli na podstawie kopij „Wykazów weksli zamiejscowych“ i zażądać ich odpisów od wszystkich podawców tak, ażeby odpisy te mogły być jeszcze na czas wysłane właściwym Oddziałem do zainkasowania należności wekslowej.

Odpisy weksli — niepodlegające opłacie stemplowej — winny stanowić wierny obraz oryginałów tak co do formy i treści, jakoteż poszczególnych indosów, przyczem podpis podawcy powinien być oryginalny.

Po ustaleniu faktu zaginięcia weksli i po otrzymaniu ich odpisów obowiązany jest Oddział, w którego siedzibie były one płatne, wszcząć — zgodnie z ustawą wekslową dział XVI (Dz. U. R. P. Nr. 100 z dnia 21 listopada 1924 r.) — postępowanie prawnego umorzenia (amortyzacji) w miejscowym sądzie powiatowym za pośrednictwem doradcy prawnego, załatwiającego normalnie dla Oddziału czynności prawne.

Jeżeli zaginie przesyłka wysłana przez Oddział do podległego mu Zastępstwa, a w przesyłce tej były weksle miejscowe i zamiejscowe, to odnośnie do weksli miejscowych odpisy ich sporządza i odsyła Zastępstwu jego Oddział przełożony, zaś co do weksli zamiejscowych żąda nadesłania sobie odpisów zaginionych weksli z innych Oddziałów, przyczem w listach winien podać dokładnie sumy weksli, terminy płatności, nazwiska podawców i daty dyskonta na podstawie posiadanego wykazu weksli zamiejscowych (którego data jest dniem dyskonta). Otrzymane odpisy przesyła natychmiast do Zastępstwa.

W dniu, w którym Oddział ustali zaginięcie przesyłki weksli do Zastępstwa, obowiązany jest przede wszystkim przesłać mu szczegółowy wykaz tych weksli z poleceniem zawiadomienia odnośnych płatników, ażeby nie opłacali przedstawianych im weksli takich przez osoby nieuprawnione.

Ponieważ zgodnie z ustawą wekslową mają być umarzane zaginione weksle w sądzie powiatowym (pokoju) miejsca płatności weksli, Zastępstwo zatem winno w imieniu i z upoważnienia przełożonego Oddziału Banku Polskiego podjąć czynności, zmierzające do uznania zaginionych weksli za umorzone.

Koszty związane z umorzeniem zaginionych weksli ponosi Bank. Wszelkie zatem wydatki z tego tytułu winny być księgowane na rachunku „Koszty handlowe“ w rozchodzie dziennika i raportu kasego. To samo dotyczy kosztów poniesionych w tej sprawie przez Zastępstwo, które należy za nie uznać, a obciążyć „Koszty handlowe“.

Przy przedstawianiu odpisu weksłu do zapłaty winien Oddział potwierdzić na jego odwrotnej stronie odbiór zapłaconej sumy trybem normalnym, w razie zaś odmowy zapłaty zażądać od akceptanta, względnie od wystawcy (jeśli chodzi o weksel własny) złożenia sumy wekslowej do depozytu sądowego, albo zapłaty za zabezpieczeniem. Jako zapłatę weksłu za zabezpieczeniem rozumi się uiszczenie długu wekslowego przy równoczesnem pobraniu od tego, komu weksel zaginął, deklaracji, że w wypadku nieudowodnienia przed sądem utraty weksłu, wpłacona suma zostanie zwrócona.

W razie odmowy zapłaty, złożenia sumy do depozytu sądowego lub dokonania zapłaty za zabezpieczeniem, należy oddać odpis weksłu rejentowi do zaprotestowania.

Zawiadamianie Wydziału Personalnego o wszelkich zmianach personalnych na formularzu Nr. 248 C.

(Dział II Spisu Okólników).

Wydział Personalny Dyrekcji Banku ustalił, że obowiązek zawiadamiania go o każdej zmianie w stanie osobowym pracowników nie jest ściśle przestrzegany, ponieważ zdarzają się wypadki udzielania przez Dyrekcję Oddziałów kilkudniowych urlopów bez przysyłania jednak formularza Nr. 248 C. „Zmiany służbowe“.

Tego rodzaju udzielanie „cichych urlopów” jest poważnym przekroczeniem służbowym, które nie może być tolerowane ze względów zasadniczych.

W myśl „Przepisów służbowych” § 35 przysługuje Dyrektorom Oddziałów prawo przyznawania personelowi poza urlopami normalnymi dla ważnych powodów krótkich urlopów najwyżej do 6 dni w ciągu roku, jednak o tego rodzaju urlopiach musi być informowany Wydział Personalny. Z urlopów takich mogą korzystać również Dyrektorzy Oddziałów, lecz dopiero za uprzednim zezwoleniem Wydziału Personalnego Dyrekcji, oraz za powiadomieniem następnie w „Zmianach służbowych”. Ponadto każda nieobecność chociażby jednodniowa, czyto Dyrektora Oddziału, czy też Zastępcy Dyrektora Oddziału, względnie pracowników z jakiegokolwiek przyczyny (urlop, choroba, delegacja do innego Oddziału, wyjazd z transportem pieniężnym i t. p.) musi być bezwarunkowo podawana w „Zmianach służbowych”.

Wypełniony formularz Nr. 248 C. przysyła się wprawdzie w kopercie (form. 127 C.) jednak — o ile do Wydziału Personalnego nie wysyła się w tym samym dniu innych listów, wystarczy „Zmiany służbowe” przesłać podobnie jak wykaz gotówki, listy płac, rachunki i t. p., t. j. bez specjalnej koperty adresowanej do wymienionego Wydziału.

Częściowe wypłaty bilonem.

(Dział XIII Spisu Okólników).

Zarządzeniem Skarbcza Emisyjnego Nr. 6 z dnia 29 października 1924 r. podano Oddziałom do wiadomości, w jakim stosunku procentowym winny być wydawane kasom państwowym przy udzielaniu zasiłków pieniężnych bilety bankowe, zdawkowe, względnie srebro, przyczem dla bilonu oznaczono 10% ogólnej sumy wypłaty.

W związku z dającym się odczuwać na rynku pieniężnym brakiem dostatecznej ilości bilonu, okazuje się, że przepis powyższy nie jest w pełnej mierze wykonywany, a także jedną z głównych przyczyn znikomej ilości bilonu w obiegu jest niezaopatrywanie kas dziennych w bilon rolowany, względnie pakowany w torebkach, zawierających drobne kwoty, co przypisać należy niedocenianiu tej sprawy, a pod pewnemi względami opieszałości osób zajętych prowadzeniem skarbcu i kas dziennych.

W razie braku biletów zdawkowych 1- i 2-złotowych winny być wydawane 50-groszówki.

Ścisłe zastosowanie się Oddziałów do niniejszego polecenia zapobiegnie brakowi bilonu wśród społeczeństwa.

Przechowywanie weksli podanych do dyskonta w skarbcu, a materiału informacyjnego pod zamknięciem Dyrektora Oddziału.

(Dział IV Spisu Okólników).

Zdarzają się wypadki, że w niektórych Oddziałach przetrzymywane są podane do dyskonta weksle do dnia waluty dyskontowej w podręcznych kasach lub biurkach, w celu przygotowania materiału do oceny rzeczowej weksli na posiedzeniu ściślejszego Komitetu Dyskontowego.

Pomijając już sam fakt karygodnego postępowania wbrew wyraźnym przepisom w tym względzie, zwraca się uwagę na odpowiedzialność za weksle znajdujące się w miejscu nienadającym się do tego celu. Weksle podane do dyskonta winny być przechowywane w myśl instrukcji bezwarunkowo w skarbcu i wykazywane w głównej księdze kontroli i w „Pozostałościach”.

Odnosnie do działu informacji kredytowych nadmienia się, że winny się one znajdować pod pewnem zamknięciem Dyrektora Oddziału, ażeby przystęp do nich osobom niepowołanym był utrudniony. Informacje kredytowe bowiem stanowią materiał poufny, który decyduje między innemi o przyjęciu lub odrzuceniu weksli podanych do dyskonta.

UZUPEŁNIENIE „SPISU FORMULARZY”.

Nowe formularze.

Nr. formularza	NAZWA FORMULARZA	Używany przez	Rodzaj formularza	Przeciętna ilość formularzy po- trzebna w Od- dziale		U W A G A
				dzien- nie	mie- sięcznie	
140.	Księga zapasu złota	Skarbiec Emisyjny	książka			
140. (L.)	„ „ „	„ „	„			
164.	Księga zapasu srebra skupowanego na rachunek Ministerstwa Skarbu	„ „	„			
165.	Blankiet do wystawiania rachunków kli- jentom	Oddziały i Wydziały Oddziału Głównego	kartka			W miarę potrzeby
203.	Memorandum	„ „	„			„ „
211.	Reklamacja Centralnej Księgowości w spra- wie pozycji księgowanych na rachunku „Przejściowe Nostro”	Centralna Księgowość	„			
212.	Kontrola złota i srebra, znajdującego się w Skarbcu Kruszców	Skarbiec Emisyjny	książka			
213.	Kontrola złota i srebra wysłanego do Głównego Urzędu Probierczego	„ „	„			
214.	Księga emisji biletów zdawkowych i bi- lonu	Centralna Księgowość	„			
219.	Załącznik do rachunku „Operacje dewi- zowe”	Wydział Dewizowy Oddziału Głównego	książka arkusz			
225.	Kartoteka kontroli materiałów piśmien- nych	Dział Gospodarczy Wydziału Admini- stracyjnego	kartka			
229.	Załącznik do raportu kasowego do ra- chunku „Dewizy zdyskontowane”	Oddziały i Wydział Dewizowy Oddziału Głównego	blok			2 rocznie
230.	Dzienny zbiornik operacji dewizowych	Centralna Księgowość	książka			
232.	Główna księga kontroli dla pożyczek ter- minowych	Wydział Pożyczek Oddziału Głównego	„			
233.	Księga arbitraży	Wydział Dewizowy Oddziału Głównego	„			

Unieważnione formularze.

457.	Księga Zastępstw (zbiornik)	Centralna Księgowość	książka			
------	-----------------------------	----------------------	---------	--	--	--

UWAGA: Dotychczasową nazwę formularza Nr. 121 C. zmienić na: „Księga emisji biletów bankowych”.

Komisyjne liczenie biletów bankowych, zdawkowych, srebra i bilonu.

(Dział XIII Spisu Okólników).

Doszło do wiadomości Dyrekcji, że w niektórych Oddziałach liczenie biletów bankowych i bilonu dokonywane jest — wbrew wyraźnym postanowieniom Instrukcji o organizacji kasy i jej kontroli — przez jedną osobę, co odnośnie kierownictwa Oddziałów świadomie tolerują.

Ponieważ wiarygodność ustalonych braków lub nadwyżek jest tylko wtedy niewątpliwa, kiedy liczenie odbywa się komisyjnie, a więc w obecności przynajmniej dwu osób, zaznacza się, że za wszelkie uchybienia pod tym względem odpowiedzialne są Dyrekcje Oddziałów.

Deklaracja podawców, składających dodatkowe zabezpieczenie udzielonego kredytu.

(Dział IV Spisu Okólników).

Okólnikiem Nr. 49 z dnia 11 lipca 1924 r. upoważniono Oddziały do żądania od firm podawczych dodatkowych gwarancji w formie ewikcji hipotecznej na rzecz Banku Polskiego, względnie złożenia akcji Banku Polskiego z cesją in blanco, o ile terminowa zapłata zdyskontowanych przez te firmy weksli okaże się wątpliwą.

Jeżeli podawca składa jako zabezpieczenie akcje Banku Polskiego, obowiązany jest przedstawić jednocześnie deklarację następującej treści:

Do Oddziału Banku Polskiego

W.....

Celem dodatkowego zabezpieczenia należności Banku Polskiego, wynikających z dyskontowanych przez Bank Polski weksli ^{przez mnie}_{przez nas} akceptowanych, wystawionych lub żyrowanych, składam(y)..... sztuk scedowanych in blanco akcji Banku Polskiego, według wyszczególnionego poniżej spisu i upoważniam(y) Bank Polski do sprzedaży po najlepszym kursie takiej części tych akcji, jaka okaże się potrzebną na pokrycie niewykupionych w terminie weksli, wraz z odsetkami i kosztami.

W dowód czego ^{mój}_{nasz} własnoręczny podpis.

Gdyby okazała się potrzeba żądania dodatkowej gwarancji w innej formie np. złożenia towarów, pozostających pod zamknięciem Banku, należy wówczas tekst powyższej deklaracji dostosować odpowiednio do danego rodzaju zabezpieczenia rzeczowego.

Obieg pieniężny, kredyt dyskontowy i pokrycie kruszcowe biletów Banku Polskiego od otwarcia Banku do 31 grudnia 1924 r.

W milionach złotych.

Rok 1924	Ogółem środków obieg.	Środki obiegowe w złotych:				Środki obiegowe w markach polskich prze-liczonych na złote	Portfel wekslowy i pożyczki	Pokrycie kruszc. (złoto i dewizy)	Stosunek % pokr. kruszc. bilet. Banku Polskiego
		Ogółem	Bilety Banku Polskiego	Bilon	Bilety zdawk.				
27 kwiecień . . .	317.1	—	—	—	—	317,1	146,9	259,0	—
31 maj	440.0	273.7	245.0	0,03	28,7	166,3	128,3	258,3	105.44
30 czerwiec	489.7	410.8	334.4	4,03	72,4	78,8	144,7	280,5	83.88
31 lipiec	530.8	511.8	394.2	8,4	109,1	19,0	174,9	311,6	79.03
31 sierpień	563.5	553.4	430.3	13,6	109,5	10,1	207,9	299,1	69.50
30 wrzesień	591.1	585.1	460.4	17,4	107,3	6,0	243,0	314,6	68.35
31 październik . .	643.0	639.7	503.8	23,5	112,5	3,2	257,5	328,2	65.15
30 listopad	629.0	626.9	497.6	29,5	99,9	2,1	261,9	332,2	66.77
31 grudzień	675.8	674.0	550.9	34,3	88,8	1,8	280,8	357,4	64.89

Obieg znaków pieniężnych dnia 31 grudnia 1924 r.

Bilety Banku Polskiego w odc. po	500 zł	100 zł	50 zł	20 zł	10 zł	5 zł			
W milionach złotych.	39.6	173.3	143.6	93.5	16.8	83.9			550.7
Bilety zdawkowe w odc. po	2 zł	1 zł	50 gr	20 gr	10 gr	5 gr	2 gr	1 gr	
W milionach złotych.	32.9	53.1	0.9	0.5	0.8	0.2	—	0.3	88.7
Bilon w milionach złotych . . .	2.8	—	16.5	9.8	3,2	1.5	0.3	0.2	34.3
Bilety P. K. K. P.	—	—	—	—	—	—	—	—	1.8
Ogółem środków obiegowych. .	Razem w milj. złotych . .								675.5*)

*) Stan środków obiegowych w dniu 31 grudnia 1924 r. wynosił 675,8. — różnica wynika z zaokrągleń.

Obrót pieniężny w bankach.

Wyciąg z dnia 31 grudnia 1913 r. ważniejszych pozycji bilansowych 20-u banków polskich, czynnych przed wojną na obszarze obecnej Rzeczypospolitej i identyczny wyciąg 43 banków należących do Związku w r. 1924 pozwalają na stwierdzenie, że obrót w bankach polskich w końcu października 1924 r. wynosił 37,7% stanu przedwojennego. Zapowiedzią powrotu do normy przedwojennej jest szybkie tempo w skali obrotu, który od stycznia do października 1924 r. wzrósł o 1062% a kapitalizacja (poz. 6, 7, 8) o 716%.

W złotych.

31.XII. 1913	Nazwa rachunku	31.I. 1924	30.IV. 1924	31.VII. 1924	31.X. 1924
24,982.000	1. Gotowizna	4,483.725	10,019.775	13,718.248	17,022.234
569,213.000	2. Dyskonto	3,455.852	41,494.049	87,585.929	134,263.524
166,874.000	3. Otwarty kredyt	13,398.798	40,861.698	75,084.639	108,644.845
	4. Pożyczki terminowe	270.412	1,323.835	1,473.036	1,748.140
16,145.000	5. Koszty handlowe	3,883.351	18,363.070	31,961.957	46,926.112
225,460.000	6. Wkłady terminowe	669.858	4,933.164	12,073.374	21,701.434
185,070.000	7. Rachunki czekowe	15,478.878	47,116.335	82,212.390	127,528.335
306,654.000	8. Korespondenci „Loro“	5,405.575	12,545.409	16,019.102	26,633.214
74,655.000	9. Redyskonto	1,660.986	24,165.412	58,377.823	80,056.365
40,213.000	10. Procenty i prowizje	3,507.140	14,502.812	27,937.159	42,388.192

Urodzaj w Polsce w latach 1922/23 i 1923/24.

Ziemiopłody	Pszenica	Żyto	Jęczmień	Owies	Ziemia- ki	Buraki cukrowe	Kukury- dza
Powierzchnia zasiana w 1000 hektarów							
1922/23	1,017	4,645	1,199	2,515	2,279	136	76
1923/24	1,073	4,417	1,218	2,585	2,331	163	77
Ogólny zbiór w 1000 ctn. m.							
1922/23	13,536	59,624	16,555	35,224	264,942	25,746	973
1923/24	8,844	36,548	12,081	24,120	268,696	32,108	1,057
Przeciętny zbiór z hektara w ctn. m.							
1922/23	13,3	12,8	13,8	14,0	116,0	189,0	12,8
1923/24	8,2	8,3	9,9	9,3	115	197	13,7
Zbiór w roku 1923/24 w porównaniu z r. 1922/23							
Wskaźnik Rok 1922/23 = 100	65,3	61,3	72,7	68,5	101,4	124,9	108,6

Zbiór zboża (pszenica, żyto, jęczmień, owies) był w r. 1923/24 mniejszy od poprzedniego o 33%. Zbiór ziemniaków prawie niezmienny (większy o 1,4%), buraków cukrowych większy o 24,9%, kukurydzy większy o 8,6%.

Reforma monetarna w Austrii.

Powojenna Austria nie mogąc o własnych środkach uzdrowić stosunków walutowych zdezorganizowanych inflacją, zmuszona była rzec się suwerenności w dziedzinie finansowej i poddać się na przeciąg trwania sanacji pod kontrolę Ligi Narodów. Odbudowa finansowa Austrii pod egidą Ligi rozpoczęła się dnia 4 października 1922 r. na podstawie protokołu podpisanego w Genewie przez ówczesnego szefa rządu Dr. Seipla. Protokół gwarantuje szerokie pełnomocnictwa Komisarzowi Generalnemu, mianowanemu przez Ligę Narodów, który czuwa nad wykonaniem przez rząd austriacki szeregu zarządzeń, wydanych przez Komitet Finansowy Ligi.

W drugiej połowie listopada 1922 r. opracowany został ogólny plan reform. W stopniowej realizacji tego planu, ustawa z lipca 1923 r. wprowadza bicie monet zdawkowych, a ustawa z grudnia 1923 r. wypuszczenie monet srebrnych, opartych na nowej jednostce monetarnej „szylingu“ z pozostawieniem jednak dawnego systemu waluty koronowej. Przewidziane w powyższej ustawie wybijanie monet srebrnych: półszylingów, szylingów, i dwuszylingówek podjęte było w/g próby 800/1.000, a zatem z tak wielką zawartością srebra, że przy obecnej cenie metalu wartość realna tych monet zbliżała się w coraz wyższym stopniu do ich wartości nominalnej. Wartość efektywna szylinga srebrnego wynosiła we wrześniu 1924 r. 8,890 kor. a obecnie wartość jego nie jest niższa, jak 10% poniżej nominalnej. Wypuszczony zatem na podstawie tej ustawy szyling nie krążył ani jednego dnia, z wyjątkiem chyba dnia wypuszczenia. Tezauryzacja szylinga zarówno z powodu braku zaufania do korony papierowej, ze względów spekulacyjnych, jak i dla zaspokojenia potrzeb technicznych skłoniła rząd austriacki do zaprzestania z dniem 7 września 1924 r. dalszego wypuszczania tej srebrnej monety. Próba rządu austriackiego ze

srebrnym szylingiem zawiodła, ponieważ wbrew programowi skarbowemu, przewidującemu wybite 6 szylingów na głowę mieszkańca, ilość wypuszczonych szylingów wyniosła zaledwie 3,409.904 sztuk, które nie ziszczyły swego zadania, ponieważ uległy natychmiastowej tezauryzacji.

Od marca do września 1924 r. z ramienia Ligi Narodów specjalna delegacja Komitetu Finansowego Ligi przy współudziale Komitetu Kontroli i Komisarza Generalnego badała na miejscu ogólne położenie finansowe kraju. Opierając się na opinii swych organów, Liga Narodów przedstawiła rządowi austriackiemu do podpisu w dniu 16 września 1924 r. umowę, na mocy której zgadza się na podwyższenie w 1925 r. maksymalnej granicy wydatków państwowych do wysokości 495 milj. kor. zł. oraz 50 milj. kor. zł. na inwestycje. W przedmiocie zniesienia kontroli finansowej, Liga Narodów uznając wprawdzie postępy sanacji, przewiduje jedynie ewentualność złagodzenia kontroli z chwilą wykonania przez rząd austriacki 15 zarządzeń, uznanych za niezbędne przez Komitet Finansowy Ligi. Zarządzenia te obok poleceń zmniejszenia niektórych dotychczasowych podatków, zapewnienia Komisarzowi Generalnemu pomocy w badaniu gospodarki przedsiębiorstw państwowych, wprowadzenia bilansów w walucie złotej oraz wolnej handlowej wymiany zewnętrznej, nakładają na rząd obowiązek 1) ograniczenia walutowości monet srebrnych, 2) ustawowego określenia w najbliższym czasie stosunku korony austriackiej do złota i czuwania, aby Bank Narodowy przez swoją politykę dyskontową zapewnił stabilizację korony nie tylko w stosunku do złota, lecz również w stosunku do towarów.

W związku z tą decyzją Ligi, wyszła nowa ustawa monetarna „Schillingsrechnungsgesetz” z grudnia 1924, która wprowadza następujące zmiany w ustawach monetarnych z lipca i grudnia 1923 r. a mianowicie: Bicie monet zdawkowych z nieszlachetnego metalu, oparte na ustawie z lipca 1923 r. nie może przekraczać na przyszłość 5 szylingów na głowę mieszkańca. Nowe monety zamiast „koron” mają nosić nazwę „grosze”. Monety srebrne mają być bite z aliażu o zawartości srebra 640 i miedzi 360 na 1.000 i nie mogą przekraczać 10 szylingów na głowę mieszkańca. W prywatnych obrotach nikt nie jest obowiązany przyjmować w monetach srebrnych więcej ponad 50 szylingów. Monety ze srebra i monety z nieszlachetnego metalu mają być wybijane wyłącznie na rachunek skarbu państwa.

Oprócz wprowadzenia tych zmian w ustawach poprzednich, ustawa szylingowa opiera system monetarny Austrii na nowej jednostce „szylingu złotym” (S). Wartość szylinga złotego w stosunku do korony złotej wyraża się w proporcji 100:144, a w stosunku do dolara 100:711. Szyling złoty posiada równowartość 10,000 kor. pap., a korona złota 14,400 kor. pap., zatem zawiera mniej więcej 2/3 wartości korony złotej (0,592) wzgl. 0,2117 gr. czystego złota. Monety złote mają być bite po 25 i 100 szylingów według próby 900/1000. Jedna setna szylinga, czyli banknot za 100 kor. pap. zamiast dotychczas używanego słowa „Stüber” ma nosić nazwę „grosza” (g). Celem tego zarządzenia jest dążność uniknięcia pomyłek przy używaniu skrótów szylinga i jego setnej części, rozpoczynającej się od tej samej litery.

Zgodnie z oświadczeniem obecnego ministra finansów Ahrera rząd ma przygotowane odpowiednie projekty ustaw, które mają regulować wszystkie przedwstępne kwestje zanim przystąpi się do zagadnienia chwilowo jeszcze nieaktualnego, a mianowicie do rozpoczęcia przez bank emisyjny obowiązkowej wymiany biletów na złoto. Aż do tego czasu Austria będzie posiadała „walutę połączoną” podobnie jak to miało miejsce w Austro-Węgrzech w latach 1900 — 1914. Stabilizacja jej w stosunku do złota będzie utrzymywana nie przez obowiązkową wymianę banknotów na złoto, lecz przez prowadzenie odpowiedniej polityki dewizowej. Podkład kruszcowy w banku emisyjnym będzie składał się w głównej mierze z dewiz, które mają służyć jako fundusz rezerwowy na pokrycie zapotrzebowania obcych walut i jako środek walki ze spekulacją dewizową.

Dla uniknięcia nieporozumień nadmieniam, że złoty szyling wprowadzony obecnie w Austrii różni się co do parytetu od szylinga angielskiego. Szyling austriacki ma zawierać 0,2117 gr. czystego złota, szyling angielski zawiera 0,183 gr. czystego złota. Zachodzi również różnica w ortografii: angielski „shilling” (sh) i austriacki „schilling” (S). Szyling nie jest inowacją historyczną w Austrii, ponieważ moneta tej nazwy była w obiegu na przełomie wieków średnich w północnych Niemczech. Pod nazwą szeląga przedostała się z kolonizacją niemiecką również do Polski. Szeląg w 1368 r. miał wartość 12 groszy, z biegiem wieków tracił ją coraz więcej tak, że w r. 1766 równał się tylko 1/3 grosza.